

ВІДГУК

**офіційного опонента на дисертаційне дослідження Гаврилюк Оксани
Анатоліївни «Формування професійної готовності майбутніх учителів
музики у педагогічних коледжах до художньо-творчої діяльності», подане на
здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю
13.00.04 – теорія і методика професійної освіти**

Актуальність та доцільність проблеми дослідження, обраної Гаврилюк О. А. визначається сучасними високими вимогами до особистості вчителя музики, відповідно до Національної стратегії розвитку освіти України, рекомендацій Європейського парламенту та Ради Європи, ключової реформи «Нова українська школа», що зумовлює необхідність перегляду змісту, форм, методів, створення необхідних умов для формування професійної готовності майбутніх спеціалістів, здатних організовувати різні види художньо-творчої діяльності та творчо самореалізовуватися в означеній діяльності.

Розвиток сучасної освітньої системи України спрямований на підвищення якості знань та умінь студентів, ґрунтується на національних культурних традиціях, модернізації педагогічного процесу й інформатизації освітнього простору. Закон України «Про освіту», Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»), «Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті» визначають основи реформування навчального процесу у вищій школі, що полягають у підвищенні якості професійної підготовки майбутніх фахівців, у тому числі й мистецьких дисциплін.

У Національній стратегії розвитку освіти України на 2012-2021 роки одним із пріоритетних напрямів визначено необхідність створення умов для формування творчої особистості майбутнього вчителя музики, реалізації і самореалізації його природних задатків і можливостей в освітньому процесі.

Важлива роль у забезпеченні належної професійної підготовки педагогічних кадрів для шкільних установ відводиться педагогічним коледжам. Система професійної підготовки майбутніх учителів музики у педагогічних коледжах орієнтована на поліінтегрованість мистецької освіти, спроможна

адаптуватися та стабілізуватися в період прогресивних змін сучасного освітнього процесу. Такі зміни свідчать про актуальність проблеми вдосконалення підходів до професійної підготовки майбутніх учителів музики щодо здійснення художньо-творчої діяльності.

Таким чином, актуальність дослідження О. А. Гаврилюк незаперечна, його можна розглядати як відповідь педагогічної науки на соціальне замовлення щодо підвищення якості освіти, як умов інтеграції вищої освіти України до європейського освітнього простору.

Дисертаційна робота виконувалась у межах науково-дослідної роботи кафедри педагогіки і професійної освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського «Теоретико-методичні засади формування загальнопедагогічної компетентності сучасного вчителя в контексті становлення європейського простору вищої освіти» (державний реєстраційний номер 0115U002571).

Слід відзначити глибоке усвідомлення здобувачкою провідних ідей цілісного розвитку особистості майбутнього вчителя музики в вищому навчальному закладі. Структура дисертації логічна і послідовна, відповідає основним вимогам АК МОН України до дисертаційних робіт: вона складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел до кожного розділу та додатків.

У вступі чітко сформульовані мета і завдання дослідження та засоби їх досягнення, наукові методи й підходи. Гаврилюк О. А. обґрунтовано доводить значущість дисертаційної роботи, використовуючи значний систематизований емпіричний матеріал. Наукова новизна роботи полягає в визначенні та обґрунтуванні ефективності методики реалізації педагогічних умов формування професійної готовності майбутніх учителів у педагогічних коледжах до художньо-творчої діяльності; з'ясуванні компонентів, критеріїв, показників та рівнів сформованості професійної готовності майбутніх учителів музики до художньо-творчої діяльності в педагогічних коледжах; розробці моделі формування професійної готовності майбутніх учителів музики до художньо-творчої діяльності.

Дисертанткою опрацьовано значну кількість наукових джерел авторів сьогодення і минулого (список опрацьованих джерел складає 329 найменувань). Загальний обсяг дисертації – 294 сторінки, основний зміст подано на 191 сторінці.

Апробація результатів дослідження є достатньою. Основні наукові положення та практичні рекомендації дослідження обговорювалися на наукових зібраннях різного рівня, а саме: міжнародних, всеукраїнських, регіональних науково-практичних конференціях (7); на засіданнях кафедри педагогіки і професійної освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, 2015-2018) та циклової комісії спеціальних музичних дисциплін і кафедри теорії та методики музичного виховання Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу (Вінниця, 2015-2018). Результати дослідження дисертанткою презентовано у 18 одноосібних наукових і науково-методичних працях, серед яких: 7 статей у фахових виданнях України; 3 – у закордонних виданнях; 8 тез у матеріалах конференцій; 1 методичний посібник.

Дослідження проводилось упродовж 2015 – 2017 років і охоплювало три етапи науково-педагогічного пошуку: констатувальний, формувальний та контрольний.

У першому розділі – «Теоретичні засади проблеми професійної готовності майбутніх учителів музики до художньо-творчої діяльності» – визначено сутність професійної готовності майбутніх учителів музики до художньо-творчої діяльності як наукової категорії; виокремлено компоненти, обґрунтовано показники та рівні сформованості професійної готовності до художньо-творчої діяльності майбутнього вчителя музики у педагогічних коледжах; з'ясовано та проаналізовано сучасний стан сформованості професійної готовності майбутніх учителів музики до художньо-творчої діяльності.

Дисертанткою визначено професійну готовність майбутніх учителів музики до художньо-творчої діяльності як інтегровану властивість особистості, що включає комплекс професійно-творчих знань, умінь, навичок (музично-виконавських, сценічно-артистичних, організаційно-конструктивних), якостей особистості (ініціативність, креативність) та досвіду їх застосування в практичній

педагогічній діяльності з репрезентацією власних художньо-педагогічних здобутків.

Досліджено, що художньо-творча діяльність майбутніх учителів музики зумовлена цілеспрямованим розвитком потреб, інтересів, мотивів, творчої спрямованості особистості та характеризується наявністю змістової (синтезу спеціальних професійних знань з психологічних, педагогічних, музично-теоретичних, методичних дисциплін) та операційної складових (наявністю професійно-творчих умінь, оволодіння засобами, формами, методами організації означеної діяльності).

У другому розділі – «Педагогічні умови та модель формування професійної готовності майбутніх учителів музики до художньо-творчої діяльності» – розроблено модель формування професійної готовності майбутніх учителів музики до художньо-творчої діяльності у педагогічних коледжах; обґрунтовано педагогічні умови та представлено методику їх реалізації.

Дисертанткою обґрунтовано і запропоновано педагогічні умови формування професійної готовності майбутніх учителів музики у педагогічних коледжах до художньо-творчої діяльності. До них віднесено: формування мотиваційної готовності майбутніх учителів музики до художньо-творчої діяльності; оволодіння студентами професійно-творчими вміннями та навичками шляхом залучення до активної творчої діяльності; спрямування студентів до здійснення самостійних художньо-творчих проєктів. Експериментально перевірено ефективність методики реалізації педагогічних умов формування професійної готовності майбутніх учителів музики у педагогічних коледжах до художньо-творчої діяльності. Реалізація запропонованих дисертанткою умов включала комплекс педагогічних заходів, творчих методів, прийомів, форм організації художньо-пізнавальної роботи студентів, спрямованих на здійснення освітнього процесу в педагогічному коледжі.

Запропонована Гаврилюк О. А. модель формування професійної готовності майбутніх учителів музики до художньо-творчої діяльності в педагогічних коледжах містить такі структурні компоненти: 1) *цільовий блок*, котрий включає постановку мети та завдань; методологічні підходи; принципи мистецької та

педагогічної освіти; 2) *методичний блок* – педагогічні умови; методи, прийоми; організаційні форми; 3) *технологічний блок* – методика реалізації педагогічних умов формування професійної готовності майбутніх учителів музики у педагогічних коледжах до художньо-творчої діяльності; 4) *результативний блок* – компоненти / критерії; рівні сформованості; очікуваний результат.

У третьому розділі – «Експериментальне дослідження щодо формування професійної готовності майбутніх учителів музики до художньо-творчої діяльності» – представлений аналіз результатів експериментального дослідження формування професійної готовності майбутнього вчителя музики до художньо-творчої діяльності.

Результати проведеного педагогічного експерименту показали позитивну динаміку та засвідчують ефективність упровадження педагогічних умов та розробленої методики цілеспрямованого формування професійної готовності майбутніх учителів музики до художньо-творчої діяльності.

Достовірність висновків, результатів дослідження забезпечена логікою і методологією розв'язання завдань, використання системи методів дослідження, репрезентативності вибірки, кількісним і якісним аналізом експериментальних даних, зафіксованих у дослідженнях емпіричних актів, у практиці діяльності педагогічних коледжів.

Рецензовану роботу виконано на високому науковому рівні, їй властива оригінальність, актуальність, доступність. Таким чином, мету і завдання дисертаційного дослідження можна вважати досягнутими. Одержані результати підтверджують наукову компетентність автора як дослідника. Автореферат дисертації адекватно відображає зміст і результати виконаної дослідницької роботи. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації.

Позитивно оцінюючи наукове і практичне значення результатів дослідження, вважаємо за доцільне висловити деякі зауваження та побажання:

1. При дослідженні професійної готовності майбутніх учителів музики до художньо-творчої діяльності як наукової категорії (підрозділ 1.1.), автору, на нашу думку, бажано дещо розширити власне аналіз наукових положень, доповнивши його обґрунтуванням позиції автора із досліджуваної проблематики.

2. У роботі наявні деякі неточності у формулюванні таких термінів, як «освітній процес» (натомість використано «навчально-виховний процес» с. с. 33, 45, 55, 76, 82, 180), «заклади освіти», «заклади загальної середньої освіти» (натомість використано «загальноосвітні заклади», ст. 82, 84). Рекомендуємо врахувати нові формулювання означених термінів відповідно до чинного Закону України «Про освіту».

3. Враховуючи те, що у темі дисертаційного дослідження заявлено про формування професійної готовності до художньо-творчої діяльності майбутніх учителів музики, було б доречнішим, дотримуватися означеної кваліфікації саме в такому формулюванні, не замінюючи в тексті дисертації формулюваннями «вчитель музичного мистецтва» або «вчитель мистецьких дисциплін» (с. с. 34, 36, 46, 57, 66, 68-69, 102 тощо).

4. На нашу думку, потребують більш чіткого представлення компоненти та критерії сформованості професійної готовності до художньо-творчої діяльності майбутнього вчителя музики, оскільки у дисертаційному дослідженні зустрічається взаємозаміна та ототожнення цих категорій, що є не зовсім правильним (підрозділи 1.2., 1.3.). Оскільки в авторефераті дисертантка зазначає про те, що компоненти та критерії сформованості професійної готовності до художньо-творчої діяльності майбутнього вчителя музики є одноіменними, з нашого погляду, було б доречно висвітлити більш детально обґрунтування власного розуміння означених категорій у тексті дисертації.

5. З огляду на те, що дисертантка пропонує формування експериментальної та контрольної груп уже на констатувальному етапі дослідження (підрозділ 1.3.), ми вважаємо за доцільне уточнити програму дослідження на цьому етапі та посилити аналітичний опис результатів опрацювання матеріалів діагностики стану сформованості професійної готовності майбутніх учителів музики до художньо-творчої діяльності в обох зазначених групах респондентів.

6. Рекомендуємо уточнити відповідність змісту підрозділу 2.2. «Обґрунтування педагогічних умов формування професійної готовності майбутніх учителів музики до художньо-творчої діяльності» та висновків до них,

оскільки висновки не зовсім відповідають змістовому наповненню підрозділу (стор. 173).

Однак, вказані зауваження та рекомендації не знижують високої теоретичної і практичної значущості проведеного дослідження.

У цілому, робота Гаврилюк О. А. вирізняється достатнім рівнем теоретичного узагальнення, самостійністю наукового пошуку, творчим підходом до розв'язання наукової проблеми. Визначені теоретично обґрунтовані та експериментально перевірені автором наукові положення мають наукову, теоретичну і практичну цінність. Аналіз дисертаційної роботи та автореферату дає підставу зробити такий висновок:

Висновок. У цілому, дисертаційна робота Гаврилюк Оксани Анатоліївни «Формування професійної готовності майбутніх учителів музики у педагогічних коледжах до художньо-творчої діяльності» свідчить про загальний високий рівень дослідження. Робота відповідає вимогам пунктів 9, 11, 12, 13, «Порядку присудження наукових ступенів» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів № 567 від 24.07.2013 р., із змінами внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів № 656 від 19. 08. 2015 р.) щодо кандидатських дисертацій, а її автор, Гаврилюк Оксана Анатоліївна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук,

викладач музично-теоретичних дисциплін

Барського гуманітарно-педагогічного коледжу

імені Михайла Грушевського

М. О. Мороз